

Унёсак у нацыянальную гістарычную канцэпцыю

Творчая вечарына вядомага гарадзенскага гісторыка, доктара гістарычных навук, прафесара Алесь Краўцэвіч адбылася ў Менскай кавярні "Грай". Юбіляра павіншаваў Глеб Лабадзенка і наведвальнікі курсаў "Мова нанова", а таксама знанныя беларускія паэты і пісьменнікі, сябры ТБМ.

На вечарыне спадар Алесь распавёў пра яркія эпізоды сваёй малодсці, студэнцкага жыцця і пра дэманстрацыю здымкі з уласнага архіва. Алесь Канстанцінавіч Краўцэвіч нарадзіўся ў вёсцы Лупачы Мастоўскага раёна Гарадзенскай вобласці ў 1958 годзе.

У 1976 годзе закончыў тэхнікум фізкультуры, у які ён пайшоў, каб загартавацца перад кар'ерай ваеннага марака. Юнак захапляўся кніжкамі беларускага марыніста Аляксандра Міронава, вывучаў сігналізацыю флажкамі: фок-мачта, грот-мачта, бізань-мачта і марскія назвы.

- За тры гады я вырашыў, што вайсковая вучэльня - не самая рамантычная арганізацыя, таму пасля тэхнікума я пайшоў на гістфак. Нараджаўся мары пра афіцэрскае пагоні, эліту, але ні разу ў жыцці я потым не апрануў афіцэрскаю форму, якая мне так падабалася ў дзяцінстве! - узгадвае з самаіроніяй спадар Алесь.

Першая кніжка пра экспедыцыі і знаходкі "Мастак - наш продаж" выходзіла ў выдавецтве "Народная асвета" ў 1990 годзе.

У 1988 годзе Алесь Краўцэвіч абараніў кандыдацкую дысертацыю. Даследаванне "Гарады і замкі беларускага Панямоння

14-18 стст.: Планіроўка, культурны слой" выйшла асобнай кнігай. Працуючы над кнігамі ў канцы 80-х, пачатку 90-тых гадоў, Алесь Краўцэвіч у сваіх працах праводзіў думку і даказваў праз раскопкі, што Беларусь - неад'емная частка Еўропы.

У 1994-1995 гадах А. Краўцэвіч займаў пасаду першага прарэктара Гарадзенскага ўніверсітэта.

Кніжка "Стары Мір" адлюстравала цікавыя факты з раскопак і знаходак, і выходзіла ў суаўтарстве з Якшук Г. М. Цікавай была ў 1993 годзе праца над даследаваннем "Тэўтонскі Ордэн. Ад Ерусаліма да Грунвальда." Кніжачку "Гарадзенскі замк" спадар Алесь пісаў для сваёй

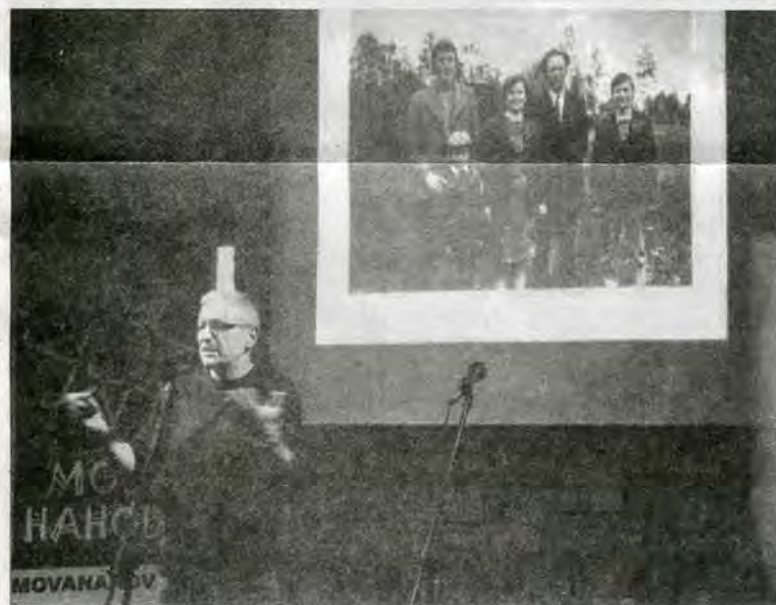
бо раней яны былі прэрагатывай Пецярбурга і Масквы. Я адчуў, што мой абавязак - напісаць працу сінтэзу па Вялікім Княстве Літоўскім.

Вельмі плённым для А. Краўцэвіча было супрацоўніцтва з мастаком высокага ўзроўню Паўлам Татарнікавым, вельмі ўважлівым да дэталей. Калі Павел маляваў рыцарскія панцыры, ён заходзіў на сайт Венгерскага гістарычнага музея. Каб намаляваць, як крыжакі пераходзяць лёд Нёмана, Павел Татарнікаў рабіў шмат фотаздымкаў маста прыз Нёман.

Важным для прафесара Краўцэвіча быў выпуск кнігі "Гедымін (1316-1341). Каралеўства Літвы і Русі" пры дапамозе гарадзенскіх прыватных асобаў. У 2013 годзе спадар Алесь атрымаў за кнігу прэмію імя Ф. Багушэвіча.

Працай жыцця і галоўнай кнігай прафесар лічыць "Гісторыю Вялікага Княства Літоўскага 1248-1377." Над гэтай тэмай прафесар працаваў 10 гадоў, і яна стала тэмай доктарскай дысертацыі, якую ён абараніў 4 снежня 1998 года ў інстытуце гісторыі НАН Беларусі. Кніга чатыры разы перавыдавалася і з году ў год прываблівае студэнтаў гістфака.

Паўтары гады А. Краўцэвіч знаходзіўся на стажыроўцы ў Ягелонскім універсітэце. Калі ў 2013 годзе з Гарадзенскага ўніверсітэта звольнілі частку прафесараў, ім дапамаглі былы консул Польшчы ў Гародні Андзей Хадкевіч і прафесар Ян Маліцкі. Пры Студыюме Еўропы Усходняй

У 1979-80 гадах будучаму гісторыку давялося працаваць на будаўніцтве БАМа. На станцыі Залацінка хлопцы пракопвалі траншэю для телефоннага кабеля, а вакол раскінулася тайга. Студэнта Краўцэвіча ўразіла самабытнасць укладу жыцця якутаў, якую міжвольна прыходзілася парушаць будаўніцтвам дарогі.

У 1981 годзе Алесь Краўцэвіч скончыў БДУ, у 1981-1984 гадах ён вучыўся ў Маскоўскай аспірантуры Інстытута археалогіі АН СССР. На здымку таго перыяду - зарослы мажыны барадач.

- Гэта была самая моцная школа ў маім жыцці, - узгадвае прафесар Краўцэвіч. - Маім навуковым кіраўніком быў акадэмік Барыс Рыбакоў. Тры гады я слухаў лекцыі выдатных спецыялістаў па культуры Сярэднявечнай Еўропы. У 1983 годзе пачыналіся раскопкі Мірскага замка. Навукоўцы і студэнты Гарадзенскага гістфака працавалі там. Гэта былі шчаслівыя гады майго жыцця! Мы жылі там па тры месяцы і размаўлялі толькі па-беларуску.

Паступова Алесь Краўцэвіч перайшоў да аповеду пра свае кнігі, прысвечаныя старажытным забудовам і знакамітым асобам.

старэйшай дачкі, якая падрасла ў тых часах. Ілюстрацыі для яе рабіў Сяргей Харэўскі, які працаваў мастаком-тэхнікам.

"Матэрыяльная культура Міра і Мірскага замка" выйшла па парадзе і з дапамогай Алега Трусава. Наступнай была кніга "Вялікі князь Вітаўт".

- Навуковая літаратура паграбуе ад гісторыка дакладнай аргументацыі і вялікай асцярожнасці. Не хапае паўнаты крыніцаў, мы маем толькі частку комплексу фактаў. Варыянты падзеяў, пра якія мы не ведаем, маглі быць рознымі. У папулярнай кнізе можна даць волю ўяўленням і інтуіцыі.

Пра князя Вітаўта напісана больш за 15 манаграфій, выдадзены два тамы яго дакументаў на польскай і нямецкай мовах. Калі ўвесь час думаеш пра свайго гістарычнага героя, узнікае эфект знаёмства, ведаеш шмат дэталей пра яго: добры ён ці злы, скупы ці гаваркі. Таму мне ўдалося рэканструяваць падзеі і прадставіць сваю версію. На маю думку, лепшым гістарычным пісьменнікам быў Кастусь Тарасаў, які неверагодна моцна адчуваў гістарычны матэрыял. Нам не хапае абагульняльных прац сінтэзу,

Варшаўскага ўніверсітэта была створана адмысловая структура - Цэнтр беларускіх даследаванняў. Кіраўніком навуковай і дыдактычнай адзінкі быў абраны прафесар Алесь Краўцэвіч. Цяпер ён ездзіць з Гародні ў Варшаву і чытае лекцыі студэнтам.

Госці вечарыны сардэчна падзякавалі Алесю Краўцэвічу за шматгадовую працу ў галіне айчынай гісторыяграфіі, за развіццё нацыянальнай гістарычнай канцэпцыі.

Э.Дзвінская,

На фота аўтара: на вечарыне ў кавярні "Грай".